

KÖNYVSZEMLE

Ferencz József: Unitárius káté. Átdolgozott kiadás, Unitárius Egyház kiadása, 1973. 44. l.

Az unitárius káté történetében határkövet jelent 1864, amikor is megjelent „Ferencz Józsi hittanár és a kolozsvári unitárius eklézsia 1. papja: Unitárius káté a konfirmációi vallástanításra. Kolozsvár.“ c. munkája. Kriza János püspök az Egyházi Képviselő Tanács felkérésére a munkát megvizsgálta s azt „vallásunk elveivel, hitcikkelyeinkkel mindenekben meggyőzőnek és a konfirmációra készítésre célszerűen használhatónak találta“. A szakvélemény alapján az E. K. Tanács Ferencz József kátéjét konfirmációra előkészítő tankönyvvül elfogadta, s mint ilyen használja Egyházunk ma is.

Ferencz József nem tartotta tökéletesnek munkáját, ez „kátéknál szinte lehetetlen“. Éppen azért minden új kiadás alkalmával azt csendben, észrevétlenül tökéletesítette, vagy ahogy ő nevezte, „bővítette és javította“. A szerző életében a káté 11 kiadást ért el. A nagyszámú kiadás nemcsak a káté hitelvi és tankönyv kiválóságát bizonyítja, hanem azt az elvet is, melyet Kriza János püspök 1868-ban így fogalmazott meg: „Ha egyházi létezésünk sarkelveitől eltérni nem akarunk, folyvást haladnunk kell előre, lépést tartva a század tisztuló eszméivel.“

A káté 1892-ben Grätz Mór kolozsvári evangélikus lelkész fordításában német nyelven is megjelent.

A káté Ferencz József halála után még két kiadást ért meg. A hitelvek fejlődése tette szükségessé az 1947-ben kiadott átdolgozott kiadást (ez a 14. kiadás), melyet az Egyház kétszer újranyomatott. 1972-ben határozta el az E. K. Tanács a káté új, átdolgozott kiadását, mellyel dr. Erdő János és Lőrinczi László fiait bízta meg. Az 1973. március havában megjelent káté az eredetinek tulajdonképpen 17. kiadása.

A káté 134 kérdése és felelete az unitárius konfirmáció ismeretanyagát foglalja össze, s mint ilyen az egyháztagság kézikönyve is. Az 1864—1973 között megjelent kiadások az unitárius hitelvek fejlődését tükrözik. A káté célja azonban változatlan maradt: Isten és ember szolgálatára készíteni fel az unitárius vallás követőjét. Ebben áll Ferencz József kátéjének maradandó értéke és jelentősége.

Antonie Plămădeală: Biserica slujitoare în Sfînta Scriptură, Sfînta Tradiție și în Teologia contemporană (A szolgáló egyház a szentírásban, a szent hagyományban és a jelenkori teológiában), Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București. 1972, 344 l.

Ez a könyv Antonie püspök doktori dolgozata, melyet 1958—1970-ben a londoni „Heythrop College“ teológiai főiskolán készített: „The Servant Church in Western Thought. An Orthodox Assessment“ (A szolgáló egyház a nyugati gondolkzásban. Ortodox értékelés) címen. A román nyelvű kiadás új fejezetekkel bővült, melyek az ortodox álláspontot fejtik ki a „szolgálat“ teológiájával kapcsolatban.

Dr. Robert Murray professzor, a doktori dolgozat tudományos irányítója a munka előszavában a következőket írja:

Nem véletlen, hogy az első komoly hozzájárulás ortodox részről a szolgálat teológiájához éppen a Román Ortodox Egyházból jön. Ez a hozzájárulás nemcsak Antonie püspökkel kezdődött, hiszen nyilvánvaló, hogy befolyásolták őt Jusztinián pátriárka pásztori példája és írásai, valamint D. Stăniloae professzor mély gondolkozása.

A könyv öt fejezetre tagolódik: 1. a szolgálat alapjai a szentírásban, 2. a szolgálat alapjai a szent hagyományban, 3. a szolgálat gyakorlati vonásai a keleti ortodoxiában, 4. a szolgálat a jelenkori teológiában (protestáns és r. katolikus), 5. általános következtetések.

A „szolgáló egyház“ legmegfelelőbb kifejezés az egyház tevékenységének meghatározására. Azt is mondhatjuk, hogy az egyház az utolsó három évtizedben újra felfedezte magának a szolgálatot, mint legsajátosabb „dimenzióját“, melyen át betöltheti célját és hivatását, az emberek iránti küldetését.

A szolgálat teológiája abban a felismerésben gyökerezik, mellyel az egyház válaszolni akar a mai változó világ törekvéseire és így természet-szerűen magán hordozza a társadalomtudományok hatásának jegyeit. A szerző szerint ez azonban nem jelenti azt, mintha a szolgálatnak tisztán szociológiai okai lennének. A szolgálat mint alapigazság van befoglalva a bibliai kijelentésbe, a pátrisztika hagyományaiba és a keresztény egyház egész történelmébe. A szolgálat olyan valóság, amelyben összpontosul az egyház egész küldetése.

A szolgálat teológiája ökumenikus vonatkozásainak külön fejezetet szentel a szerző. Az ökumenizmus új jelentőséget és távlatot kaphat azért, hogy az egyházak egymással való kapcsolataikban a „szolgálat etikáját“ gyakorolják. A szolgálat feltételezi a közösség és összetartás erkölcsi alapelveinek érvényesülését. A könyv végén található bibliográfia még értékesebbé és használhatóbbá teszi az amúgy is alapos és elmélyülő, a kérdést minden vonatkozásban bemutató munkát.

(SZABÓ ÁRPÁD)

Pavel Apostol: Embertervezés 2000-re. Fordította Dankanits László. Kriterion Könyvkiadó, Bukarest, 1972, 88 l.

Pavel Apostol professzor, az Akadémia levelező tagja első magyar nyelven megjelenő munkájában a gyorsuló és sűrűtő idő távlatában fogalmaz újra nevelésről, értelmiségi létről, vagy akár zenéről kialakult

képzeteket. Kiindulópontként használja az ún. „jövő-sokk“ jelenségét, amelynek lényege az, hogy az embert és társadalmat, nagyon rövid idő alatt, gyorsuló ütemben, nagyszámú változás éri. Mi lesz az ember sorsa ebben a felgyorsult fejlődésű világban? Hogyan viseli el a sebesség növekedését, képes lesz-e kézben tartani a változásokkal járó problémákat úgy, hogy önmaga kiteljesedését is megvalósíthassa? Ezek a kérdések merülnek fel minden országban, minden egyes egyén és család esetében.

A feltett elméleti kérdések gyakorlati felelete természetesen a felkészülés, amely különböző irányban, úton, módon és elsősorban a nevelés-oktatás által megy végbe.

Szerző a nevelési és oktatási robbanás valamennyire belátható lehetőségeit és eredményeit tárgyalja, és miután a találmányt, kezdeményezést és újítást jelöli meg mint a jövő feletti uralomra vezető nevelés méreteinek meghatározóit, megfogalmazza a nevelési eszmény tartalmát is.

A változások méreteit igyekszik érzékeltetni a termelési és szolgáltatási eljárások terén, amelyben döntő szerepe van az automatizálásnak. A klasszikustól különböző modern automatizálás, függetlenül a társadalmi berendezkedéstől, megteremti a közösségi, azaz együttműködési kapcsolatokra való áttérés tárgyi feltételeit.

A jelen műszaki tudományos forradalom másik jelentős elemeként az emberek közötti összeköttetés feltételeinek forradalmi átalakítását jelöli meg.

A prospektíváról (jövöbetekintés) szólva Pavel Apcstol bemutatja Gaston Berger francia szociológus elképzelését, amely a következőkben foglalja össze a prospektív metodológia szabályait: 1. messzire nézni, 2. szélesen, átfogóan vizsgálódni, 3. mélységben elemezni, 4. kockázatot vállalni, 5. az emberre gondolni. Az ifjúság bonyolult és sürgető kérdéseiben éleslátó megállapításokat tesz, majd ismerteti azokat az alapelveket, amelyeket a joncherei kollokvium szögezett le (1961), a jövő viszonyaihoz és a haladás gyorsulásához igazodó pedagógiával kapcsolatban. Ez nem csupán az oktatók, de a tanuló ifjúság számára is rendkívül hasznos útmutatóként szolgál.

Ami az ifjúságnak a jövő igényeihez igazodó nevelését illeti, rámutat, hogy ez a jövő megértésére irányított egyesített törekvések által mehet végbe, a tantestületi tagok, a család és maguk a fiatalok részéről.

Érdekes fejezet „A nevelés — feltalálók képzésének folyamata“, amely a technológia humanizálásának és a humanizmus technicizálásának problémáit fejtegeti. Ebből az tűnik ki, amit egyébként már egyre inkább bizonyít jelen életvitelünk is, hogy a közelebbi és távolabbi jövő központi alakja a feltaláló lesz, — tágabb értelmezésben, aki újat teremt, akár anyagi, akár szellemi termelés területén.

Továbbiakban a szerző igyekszik tömören és átfogóan válaszolni arra a kérdésre, hogy miképpen lehet máris nevelni, a 2000. év emberét, és milyen lesz a jövő általános műveltsége, ugyanakkor figyelmeztet az egyre növekvő társadalmi felelősség súlyára az erkölcsi és jellembeli tulajdonságok fontosságának tükrében.

A szerző azzal a kijelentéssel zárja könyve első részének sokirányú eszmefuttatását, hogy célja csupán a lelkiismeret felrázása a jövőre való

felkészüléssel szemben — tudatosítani a szülőkből, nevelőkből és ifjakban azt, hogy a jövőre felkészülve, afölött uralkodni tudjanak és szabadon kibontakozhassanak.

A Függelék becsléseket tartalmaz a jövő műveltségére vonatkozóan. Szerző felhívja a figyelmet a jelenkor emberének érzékenységében végbe menő átalakulásokra, nevezetesen a józanságról, érzékenységről és szenvedélyről nyilvánít véleményt a tudomány és technika megrázó erejű hatásának tükrében. Figyelemre méltóan nyilatkozik a zenei ízlésről, a zenei tartalomról, a zene és a többi művészetek közötti viszonyról, valamint ezeknek szerepéről az emberi érintkezésben. Érdekes az a szemszög, amelyből a modern zene és könnyűzene jelenlegi helyzetét megítéli és indokolja. Hangsúlyozza, hogy a jelenkor zenei gyakorlatának elemzése lehetővé teszi, hogy a jövő műveltségének megtervezése számára támpontok alakulhassanak ki. Szó esik a képi és szókultúra közötti szintézis megoldásáról is, végül a szerző a 2000. év román egyetemét próbálja nagyjából körvonalazni.

(SZÁVA PÉTER)

SEMĂNĂTORUL CREȘTIN

Revista Bisericii Unitariene din R. S. România

Anul 79

Nr. 1

1973

CLUJ

CUPRINSUL

STUDII

Kenneth Twinn	
Religia mea	3
Dr. István Borbély	
Probleme dogmatice	9
Dr. Ludwig Binder	
Date privind istoria unitarianismului din Ardeal în secolul al 16-a	13
Sámuel Szabó	
Istoricul filiei unitariene din Brașov	20
Dénes Jakab	
Parohia ca mijloc de educare al preotului	24
Dr. József Nagy	
Monumentele noastre istorice și păstrarea lor	33

LUCRĂRI OMILETICE

Diether Gehrman	
Sintem uniți în dragostea lui Dumnezeu și a omului	39
Mózes Nyitrai	
Veste îmbucurătoare	41
Slujirea, criteriu evanghelic	44
Trezirea conștiinței discipolilor	46
Berta Nyitrai	
Aurul bisericii	48
László Lőrinczi	
Schițe de predici	50
VIAȚA BISERICEAȘCA	54
ȘTIRI BISERICEȘTI	58
RECENZII	60

Colectivul de redacție — Editors

Președintele și redactor responsabil: P.S.S. Dr. Lajos Kovács,
membrii dr. János Erdő (redactor responsabil adjunct), Árpád Szabó și Dezső Szabó
(redactori) și Ferenc Sebe.

CHRISTIAN SOWER

Journal of the Unitarian Church in R. S. România

Volume 79

1973
CLUJ

Number 1

CONTENTS

A Personal Affirmation, K. Twinn	3
Theological Problems, dr. I. Borbély	9
Contributions to the History of the Transylvanian Unitarian Church from the 16th Century, dr. L. Binder	13
The History of the Brasov Unitarian Fellowship, S. Szabó	20
The Minister's Training in the Congregation, D. Jakab	24
Our historical Monuments and their Protection, dr. J. Nagy	33

SERMONS

We are united in the Love of God and Man, D. Gehrman	39
Good News, M. Nyitrai	41
The Service and the Value of Man, M. Nyitrai	44
How did the Disciples find their Calling, M. Nyitrai	46
The Church's Gold, B. Nyitrai	48
Short Sermons, L. Lőrinczi	50
CHURCH LIFE	54
NEWS	58
REVIEWS	60

Redacție — Editorial Office

Cluj, Bd. Lenin nr. 9. R. S. România, Telefon: 146—09

